

	I	EØS-ORGANER	
	1.	EØS-komiteen	
	II	EFTA-ORGANER	
	1.	EFTA-statenes faste komité	
	2.	EFTAs overvåkningsorgan	
2011/EØS/11/01		Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan nr. 167/09/COL av 27. mars 2009 om utleie og salg av Lista flystasjon (Norge)	1
	3.	EFTA-domstolen	
	III	EF-ORGANER	
	1.	Kommisjonen	
2011/EØS/11/02		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6076 – Orangina Schweppes/Européenne d’Embouteillage) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	12
2011/EØS/11/03		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6082 – China National Bluestar/Elkem)	13
2011/EØS/11/04		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6083 – Fiat/GM/VM Motori JV)	14
2011/EØS/11/05		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6104 – Safran/SNPE Matériaux Energétiques/Regulus)	15
2011/EØS/11/06		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6119 – Arla/Hansa)	16
2011/EØS/11/07		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6120 – APMT/PSA/COSCO/DPPC/DPCT) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	17
2011/EØS/11/08		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6127 – Atos Origin/Siemens IT Solutions & Services)	18
2011/EØS/11/09		Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6128 – Blackstone/Mivisa)	19

2011/EØS/11/10	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6133 – FSI/STMicroelectronics) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	20
2011/EØS/11/11	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.6142 – AVIC/Pacific Century Motors) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte . . .	21
2011/EØS/11/12	Kommisjonsmelding om gjeldende rentesatser for tilbakebetaling av statsstøtte og referanse-/kalkulasjonsrenter for 27 medlemsland gjeldende fra 1. mars 2011	22
2011/EØS/11/13	Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 16 nr. 4 første ledd i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet – Innføring av forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging mellom Lampedusa og Pantelleria og henholdsvis Trapani, Palermo og Catania	22
2011/EØS/11/14	Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 17 nr. 5 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet – Anbudsinndrivelse i forbindelse med plikt til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging	23
2011/EØS/11/15	Oversikt over fellesskapsvedtak om markedsføringstillatelser for legemidler fra 1. november 2010 til 31. desember 2010	23

EFTA-ORGANER

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN

VEDTAK I EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN

2011/EØS/11/01

nr. 167/09/COL

av 27. mars 2009

om utleie og salg av Lista flystasjon

(Norge)

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN⁽¹⁾ HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde⁽²⁾, særlig artikkel 61 til 63 og protokoll 26,

under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol⁽³⁾, særlig artikkel 24,

under henvisning til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3 og protokoll 3 del II artikkel 4 nr. 2⁽⁴⁾,

under henvisning til Overvåkningsorganets retningslinjer for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62⁽⁵⁾, særlig del V om elementer av statsstøtte i forbindelse med offentlige myndigheters salg av grunn og bygninger,

etter å ha oppfordret interesserte parter til å inngi kommentarer i henhold til protokoll 3 del II artikkel 6 nr. 1⁽⁶⁾,

og etter å ha tatt disse kommentarene i betraktning,

og ut fra følgende betraktninger:

I. FAKTISKE FORHOLD

1 Framgangsmåte

Overvåkningsorganets vedtak nr. 183/07/COL om å innlede formell granskning ble kunngjort i *Den europeiske unions tidende* og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*. Overvåkningsorganet oppfordret interesserte parter til å sende sine merknader. Overvåkningsorganet mottok kommentarer fra Lista Lufthavn AS. Ved brev av 4. desember 2007 (dok. nr. 455712) oversendte Overvåkningsorganet disse til norske myndigheter, som ble gitt mulighet til å svare på de innsendte kommentarene. Ved brev av 12. desember 2007 (dok. nr. 457245) oversendte norske myndigheter sine kommentarer.

⁽¹⁾ Heretter kalt Overvåkningsorganet.

⁽²⁾ Heretter kalt EØS-avtalen.

⁽³⁾ Heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen.

⁽⁴⁾ Heretter kalt protokoll 3.

⁽⁵⁾ Retningslinjer for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62 og protokoll 3 artikkel 1 i overvåknings- og domstolsavtalen, vedtatt og utferdiget av Overvåkningsorganet 19. januar 1994, kunngjort i EFT L 231 av 3.9.1994, s. 1, og EØS-tillegget nr. 32 av 3.9.1994, s. 1. Retningslinjene ble sist endret 16. desember 2008. Heretter kalt retningslinjene for statsstøtte. En ajourført versjon av retningslinjene for statsstøtte er tilgjengelig på Overvåkningsorganets nettsted: <http://www.efitasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁶⁾ Kunngjort i EUT L 250 av 25.10.2007, s. 28, og EØS-tillegget til EUT nr. 50 av 25.10.2007, s. 13.

Overvåkningsorganet oppnevnte en ekspert, Geir Saastad, til å foreta en uavhengig verdivurdering av Lista flystasjon. Denne oppnevningen fant sted 14. april 2008. Ekspertens oppgave var å fastsette i) flystasjonens markedsverdi og ii) hvilken verdi som skulle settes på heftelsene i forbindelse med grunnen og bygningene.

Sluttrapporten fra den uavhengige eksperten ble sendt Overvåkningsorganet i mai 2008.

Ved brev av 18. juli 2008 (dok. nr. 486089) anmodet Overvåkningsorganet norske myndigheter om ytterligere opplysninger.

Norske myndigheter ga de aktuelle opplysningene ved brev av 28. august 2008 (dok. nr. 489312).

2 Beskrivelse av de granskede tiltakene

Overvåkningsorganet har gransket to adskilte tiltak: utleie og salg av Lista flystasjon.

2.1 Beskrivelse av Lista flystasjon

I stortingsproposisjon nr. 50 (1994–1995)⁽⁷⁾ framla Forsvarsdepartementet forslag om å stenge flystasjonen. Forsvarsdepartementet fremmet et såkalt "utviklingsalternativ". Denne planen forutsatte at det norske Forsvaret skulle evaluere bygningsmassen og avgjøre hvilke bygninger som ikke kunne eller skulle benyttes til industrielle eller kommersielle formål. Bygningene som kunne brukes til slike formål skulle vedlikeholdes i maksimalt ti år mens man vurderte mulighetene for kommersiell utvikling og la til rette for best mulig kommersiell utnyttelse av flystasjonen.

Som oppfølging av stortingsvedtaket ble det utarbeidet flere rapporter for å få oversikt over den generelle tilstanden til Lista flystasjon (norske myndigheter har bare framlagt en brannsikkerhetsrapport datert 24. januar 2002 der TekØk har rapportert om standardene på den tiden, anbefalt oppgraderinger og beregnet kostnadene ved de anbefalte arbeidene).

Lista flystasjon omfatter et areal på 5 000 000 m². Bygningsmassen består av lagerbygg, brakker, messebygg og hangarer som samlet omfatter ca. 28 000 m². Eiendommen omfatter også en landingsstripe og et våtmarksområde.

I henhold til kommuneplanen for Lista flystasjon vedtatt av Farsund kommunestyre kan eiendommen brukes til kommersielle aktiviteter, herunder luftfartstjenester, offentlig utvikling, håndverk og industri. Området rundt Slevdalsvannet, som omfatter våtmarksområdet og et ammunisjonsdepot for det norske Forsvaret, var forbeholdt til bruk for Forsvaret, luftfartstjenester og miljøvern. Omkring 1 900 000 m² kunne benyttes til industriformålet. Deler av området og enkelte bygninger er vernet i henhold til Landsverneplanen for Forsvaret, dette omfatter:

- tre hangarer og en luftforsvarssimulator,
- et messebygg og
- deler av grunnen, deriblant rullebaner, taksebaner og noe av veinettet.

2.2 Utleie av Lista flystasjon

I forbindelse med reorganiseringen av Forsvarets eiendommer ble det i 1994–1995 vedtatt at de militære aktivitetene på Lista flystasjon skulle opphøre fra 1. juli 1996.

Den 27. juni 1996 inngikk Forsvarets eiendomsforvaltning, Forsvarsbygg (heretter kalt "Forsvarsbygg") en tiårig leieavtale med Lista Airport Development AS ("LAD") fra 1. juli 1996 til 30. juni 2006, med mulighet for LAD til å leie flystasjonen i ytterligere ti år. Selskapet var eid av Farsund kommune (20 %) og lokale investorer (80 %). Avtalen omfattet ni bygninger, tilsvarende ca. 12 500 m², og rullebanen, tilsvarende 421 610 m².

⁽⁷⁾ St.prp. nr. 50 (1994–1995) var en oppfølging til Stortingets vedtak om omorganisering av det norske Forsvaret. Som del av omorganiseringen skulle Lista flystasjon legges ned fra 1. januar 1996.

Hovedformålet med avtalen var, som del av gjennomføringen av ”utviklingsalternativet”, å utvikle kommersielle luftfartstjenester på flystasjonen i løpet av maksimalt ti år.

Den 1. juli 1996 ble leieavtalen overført til Lista Lufthavn AS (”LILAS”), et foretak som ble stiftet 3. mai 1996.

I henhold til leieavtalen skulle LILAS leie en bestemt del av bygningene og rullebanen til en årlig pris av NOK 10 000, som skulle justeres hvert femte år. Forsvarsbygg hadde også rett på 15 % av LILAS’ inntekter fra framleie av bygningene. I perioden fra 1. juli 1996 til september 2002 inngikk LILAS flere framleiekontrakter. Inntektene fra framleie som ble betalt til Forsvarsbygg var NOK 245 405.

Leieavtalen fastsatte at eieren av flystasjonen var ansvarlig for utvendig vedlikehold av bygningene og vedlikehold av rullebanen. Ansvar var begrenset til NOK 1 500 000 årlig. Som vederlag for denne forpliktelsen hadde eieren rett til en andel av fortjenesten. Leieavtalens paragraf 3 fastsatte at dersom fortjenesten som følge av den kommersielle bruken av flystasjonen oversteg NOK 4 500 000, hadde eieren av flystasjonen rett til 20 % av overskuddet som oversteg dette.

Det ble drevet kommersielle tjenester i en viss tid. Braathen Safe og Air Stord drev kommersielle tjenester inntil 1. november 1999. I løpet av 2000 fortsatte LILAS å undersøke muligheten for å gjenopprette rutemessig flyging og utvikle lufthavnen som en godsterminal med internasjonal luftfrakt distribuert til Europa. LILAS klarte å gjenopprette rutemessig flyging mellom Oslo og Lista drevet av Cost Air i hele 2001. Det var ikke rutemessig flytrafikk på Lista lufthavn i 2002. Ettersom LILAS ikke klarte å oppnå målet om å etablere kommersielle luftfartstjenester på flystasjonen, oversteg inntektene i årene 1996–2002 aldri NOK 4 500 000 årlig.

Ved utløp av den innledende tiårsperioden hadde LILAS muligheten til å forlenge leien med ytterligere ti år. Dersom de ikke utøvde denne retten, kunne LILAS også kjøpe et angitt område av flystasjonen til en pris av NOK 10 000 000. Videre fastsatte kontrakten at dersom Forsvarsbygg skulle bestemme seg for å selge hele Lista flystasjon i løpet av leieperioden, hadde LILAS rett til å kjøpe hele flystasjonen for NOK 25 000 000. Ved brev av 13. desember 2002 gav LILAS avkall på forkjøpsretten for hele Lista flystasjon, og den ble solgt til Lista Flypark AS.

I juni 2006 utøvde LILAS, i henhold til betingelsene i leieavtalen, sin forkjøpsrett til å kjøpe deler av Lista flystasjon fra Lista Flypark AS for NOK 10 000 000.

2.3 Salget av Lista flystasjon

Forsvarsbygg solgte 12. september 2002 Lista flystasjon til Lista Flypark AS. Salget medførte en netto overføring fra den norske stat til Lista Flypark AS på NOK 10 875 000. Når man skal analysere vilkårene i forbindelse med salget må man skille mellom to påfølgende trinn: for det første, fastsettelsen av eiendommens markedsverdi, og for det andre, fastsettelsen av verdien av heftelsene på grunnen og bygningene.

2.3.1 Arbeid med å finne en kjøper til flystasjonen

I 1997 kontaktet LILAS Forsvarsbygg for å forhandle om kjøp av flystasjonen. Den 21. oktober 1998 ble Farsund kommune og LILAS enige om en strategi for kjøp av eiendommen. Forhandlingene mellom Forsvarsbygg, Farsund kommune og LILAS ble imidlertid brutt 22. februar 1999, ettersom partene ikke kunne bli enige om en pris.

I løpet av 2000 satte Forsvarsbygg inn flere annonser om salg av eiendommen i lokale (Farsund Avis) og regionale aviser (Fædrelandsvennen og Stavanger Aftenblad). Salget slik man planla det dengang gjaldt **deler** av eiendommen. Annonsene førte ikke til salg.

Den 16. og 17. august 2001 organiserte Forsvarsbygg Lista-konferansen, der 7 000–8 000 potensielle investorer var invitert. Formålet med konferansen var å presentere Lista flystasjon,

og den mulige overgangen fra militær til sivil kommersiell bruk, for interesserte parter. Etter konferansen ble en konsulent, Christer Hjort, oppnevnt for å bistå med salgsprosessen. Han konkluderte med at flystasjonen "var vanskelig å selge til eiendomsutviklere ettersom det ikke fantes kjøpere, og muligheten til å utnytte eiendommen var svært begrenset som følge av LILAS-avtalen".

I august 2001 besluttet Forsvarsbygg at eiendommen måtte selges **samlet** for å unngå at visse områder av flystasjonen ble fullstendig uinteressante for potensielle kjøpere.

I forbindelse med forhandlingene tidlig i 2002 med eiendomsutviklingsselskapene Intervest Eiendom AS og Interconsult Prosjektutvikling AS bestilte Forsvarsbygg to verdivurderinger fra takstfirmaene Verditakst og OPAK. De nevnte forhandlingene førte ikke fram, men 12. september 2002 ble det inngått en salgavtale mellom Forsvarsbygg og Lista Flypark AS.

2.3.2 Kjøpsprisen

Kjøpsprisen var basert på tre elementer: i) den faktiske prisen som skulle betales for eiendommen, ii) et tilleggsbeløp som tilsvarte 50 % av nettoprisen og iii) et beløp som tilsvarte 30 % av nettoinntektene fra leieavtalen.

i) Prisen for eiendommen

OPAK-rapporten, som var datert 29. mai 2002, skilte mellom følgende tre scenarioer: salg av eiendommen til en ny kjøper (NOK 32 000 000), salg til leietakeren på grunnlag av dennes opsjon på å kjøpe deler av bygningene og grunnen som ble leid, ved slutten av den tiårige leieperioden (NOK 34 000 000) og salg av eiendommen til leietakeren på grunnlag av dennes forkjøpsrett på å kjøpe hele eiendommen i løpet av leieperioden (NOK 25 000 000).

Rapporten fra Verditakst, som var datert 7. juni 2002, konkluderte med at eiendommens markedsverdi var NOK 11 000 000.

Salgsprisen som faktisk ble avtalt var basert på denne vurderingen fra Verditakst, dvs. NOK 11 000 000.

På grunnlag av brannsikkerhetsrapporten som det vises til ovenfor, ble NOK 7 500 000 trukket fra eiendommens verdi for å ta hensyn til arbeid som måtte gjøres for å tilfredsstille gjeldende brannsikkerhetskrav. Eiendommens salgspris ble derfor redusert til NOK 3 500 000.

ii) 50 % andel av netto salgspris

I henhold til salgavtalens paragraf 3 hadde Forsvarsbygg rett til 50 % av eventuelle inntekter fra salg av tomter på eiendommen. Salg av to tomter har medført en overføring på NOK 795 263 til Forsvarsbygg. I tillegg er NOK 5 000 000 utestående som følge av en uenighet om tolkningen av denne bestemmelsen i forbindelse med LILAS' kjøp av området som foretaket hadde forkjøpsrett på etter leieavtalen.

iii) 30 % av nettoinntektene fra leieavtalen

Forsvarsbygg hadde også rett til 30 % av eventuell fortjeneste etter skatt som følge av leieavtalen. Det ble imidlertid ikke generert noen inntekter fra Lista Flypark AS i perioden fra 2003 til 2006.

2.3.3 Verdien av heftelser på grunn og bygninger

Det ble avtalt at kjøperen skulle få kompensasjon for heftelser på eiendommen som det ikke var tatt hensyn til ved taksten. Kompensasjonen omfattet følgende:

i) kompensasjon knyttet til tekniske installasjoner (som kraftledninger): NOK 3 500 000

Forsvarsbygg påtok seg ansvaret for å bidra til overføringen av flystasjonen fra en militær base til et kommersielt foretak i henhold til Stortingets vedtak: "i henhold til Stortingets vedtak er Forsvaret forpliktet til å klargjøre området til sivil bruk. Denne forpliktelsen omfatter særlig eventuelle forpliktelser overfor tilliggende grunneiere når det gjelder drenering, samt å legge til rette for ny infrastruktur i forbindelse med utviklingen av området."

- ii) kompensasjon knyttet til utvikling av ny infrastruktur: NOK 5 500 000

Igjen var Forsvarsbygg forpliktet til å dekke kostnadene ved omgjøring fra militær til sivil bruk.

- iii) kompensasjon knyttet til LILAS' leieavtale: NOK 5 375 000

Leieavtalen fastsatte at eieren av flystasjonen var ansvarlig for driftskostnadene og utvendig vedlikehold av bygningene, samt vedlikehold av rullebanen. Disse forpliktelsene var imidlertid begrenset til NOK 1 500 000 årlig. Ettersom Forsvarsbygg på tidspunktet for salget i 2002 var forpliktet til å betale LILAS et beløp på NOK 1 500 000 årlig i ca. fire år til, ble NOK 5 375 000 kreditert Lista Flypark AS for å oppfylle disse forpliktelsene overfor LILAS.

Den samlede kompensasjonen, som beløp seg til NOK 14 375 000, ble motregnet mot kjøpsprisen på NOK 3 500 000. Dette medførte at norske myndigheter betalte NOK 10 875 000 til kjøperen.

3 Kommentarer fra norske myndigheter

3.1 Kommentarer angående LILAS' leieavtale

3.1.1 Ikke gitt støtte eller fordel til LILAS som følge av leieavtalen

Norske myndigheter har anført at selv om leien som angitt i leieavtalen ganske riktig var NOK 10 000 årlig, gjenspeiler dette ikke de faktiske beløpene som ble betalt til Forsvarsbygg. Forsvarsbygg hadde også rett til 15 % av LILAS' inntekter fra framleie av bygningene. Dersom bruttoinntekten knyttet til kommersiell flyvirksomhet oversteg NOK 4 500 000 årlig, hadde Forsvarsbygg dessuten også rett til 20 % av inntektene som oversteg dette tallet.

Forsvarsbyggs inntekter fra framleien var NOK 245 405. Ifølge norske myndigheter må dette beløpet legges til den årlige leien på NOK 10 000. Den samlede leien under leieperioden fram til salget i 2002 var på NOK 310 405.

Videre argumenterer norske myndigheter med at LILAS skulle utvikle, drive og vedlikeholde eiendommen med tanke på kommersielle luftfartstjenester på flystasjonen, noe som utgjorde en forpliktelse til å yte offentlig tjeneste. I den sammenheng bør leiebeløpet som ble betalt anses å være av liten betydning for vurdering av leieavtalen. Dersom prosjektet hadde blitt vellykket, kunne LILAS' inntekter under leieavtalen blitt betydelige. På den annen side ville leien av flystasjonen, dersom de mer moderate anslagene skulle vise seg å stemme, ikke være lønnsom for LILAS på grunn av de betydelige kostnadene som ikke var til å unngå.

3.1.2 Ingen påvirkning av samhandelen mellom EØS-statene

Norske myndigheter har hevdet at det ikke er noen indikasjon på at samhandelen mellom EØS-statene ble påvirket eller at støtten var konkurransevridende. De viser til retningslinjene for statsstøtte til finansiering av lufthavner og støtte til oppstart av flyruter fra regionale lufthavner⁽⁸⁾. I henhold til disse ville Lista bli klassifisert som en lufthavn i kategori D, dvs. små lufthavner med under 1 million passasjerer årlig. Det totale passasjergrunnlaget for Lista lufthavn er 32 000 personer. I henhold til retningslinjene for statsstøtte til lufthavner er det ”ikke sannsynlig at støtte til små regionale lufthavner (kategori D) vil vri konkurransen eller påvirke samhandelen i et omfang som er i strid med de felles interesser”.⁽⁹⁾

3.1.3 Ikke gitt urettmessig statsstøtte

Norske myndigheter hevder at det bør tas hensyn til de nye lufthavsretningslinjene⁽¹⁰⁾ ved vurderingen av vilkårene i leieavtalen. Selv om disse ikke var vedtatt på det tidspunktet leieavtalen ble inngått, argumenterer norske myndigheter med at de nye lufthavsretningslinjene ”supplerer heller enn erstatter” de tidligere retningslinjene, og derfor bør tas i betraktning.

⁽⁸⁾ Se <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁹⁾ Jf. retningslinjene for statsstøtte til finansiering av lufthavner og støtte til oppstart av flyruter fra regionale lufthavner, nr. 29.

⁽¹⁰⁾ De ”nye lufthavsretningslinjene” viser til retningslinjene som ble vedtatt 20. desember 2005, dvs. etter at leieavtalen med LILAS var inngått.

Norske myndigheter argumenterer med at LILAS var gitt en forpliktelse til å yte offentlig tjeneste som innebar ”drift av infrastrukturen, som omfattet vedlikehold og forvaltning av lufthavn-infrastrukturen”. De viser deretter til de nye lufthavnsretningslinjene som fastsetter at ”slik finansiering utgjør ikke statsstøtte dersom det dreier seg om kompensasjon for offentlig tjeneste ved driften av lufthavnen, i samsvar med vilkårene som er fastsatt i Altmark-dommen. (...) [slik støtte kan] bare erklæres for å være i samsvar med EØS-avtalen på grunnlag av artikkel 61 nr. 3 bokstav a) eller c), under visse vilkår i lite utviklede regioner, eller på grunnlag av artikkel 59 nr. 2 dersom støtten innfrir visse vilkår som viser at den er nødvendig for å utføre en tjeneste av allmenn økonomisk betydning, og ikke påvirker samhandelen i et omfang som strider mot avtalepartenes interesser.”

Farsund kommune, der flystasjonen ligger, er berettiget til regionalstøtte.

Norske myndigheter konkluderer dermed med at eventuell støtte til LILAS samsvarer med en kompensasjon som ikke overstiger det som var nødvendig for å utføre den forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste som foretaket var ilagt.

3.2 Kommentarer til salgsavtalen

3.2.1 Ingen støtte eller fordel til Lista Flypark AS i forbindelse med salget

Norske myndigheter hevder at selv om vilkårene i del 2.2 av retningslinjene for statsstøtte om elementer av statsstøtte i forbindelse med offentlige myndigheters salg av grunn og bygninger strengt tatt ikke var overholdt, ”hadde de fleste potensielle kjøpere tilstrekkelig informasjon om Forsvarsbyggs forsøk på å selge flystasjonen”. Faktisk ble det, som angitt i avsnitt 2.3.1 ovenfor, truffet mange tiltak for å finne en kjøper.

Norske myndigheter understreket videre at salgsprisen gjenspeilet verdien av eiendommen og de rettslige forpliktelsene som var knyttet til den. De viser til at den faktiske kjøpsprisen ikke bare omfattet prisen på eiendommen, men også tok hensyn til andre momenter som andelen på 50 % av eventuelle inntekter ved videresalg og andelen på 30 % av mulige nettoinntekter fra Lista Flypark AS (se avsnitt 2.3.2 ovenfor).

3.2.2 Ingen påvirkning av samhandelen mellom EØS-statene

Norske myndigheter gjentok punktene som er nevnt i avsnitt 3.1.2 ovenfor.

3.2.3 Ikke gitt urettmessig statsstøtte

Norske myndigheter viste til sine forklaringer i forbindelse med leieavtalen som var inngått med LILAS.

4 Kommentarer fra tredjeparter

Ved brev av 15. november 2007 (dok. nr. 452517) framla advokatfirmaet som representerte Lista Lufthavn AS kommentar til Overvåkningsorganets vedtak om å innlede formell granskning⁽¹⁾.

Kommentarene begrenset seg til leieavtalen og tok ikke opp spørsmålet om salg av eiendommen.

4.1 Ikke gitt støtte eller fordel til LILAS som følge av leieavtalen

Det reelle årlige leibeløpet var ikke NOK 10 000, ettersom Forsvarsbygg fikk NOK 245 405 i inntekter ved framleie. Videre var LILAS, gjennom leieavtalen, gitt en forpliktelse til å yte offentlig tjeneste ved å drive og forvalte Lista flystasjon. Denne generelle forpliktelsen innebar betydelige begrensninger på LILAS' muligheter til å utnytte flystasjonen til andre formål. I 2001 var den totale kostnaden ved slike aktiviteter ca. NOK 5 500 000 årlig. Med tanke på de betydelige kostnadene ble det 9. mai 2006 satt et årlig tak på NOK 1 500 000 i leieavtalen. LILAS og deres aksjonærer pådro seg betydelige tap som følge av leieavtalen⁽²⁾.

⁽¹⁾ Vedtak nr. 183/07/COL, jf. ovenstående fotnote 6.

⁽²⁾ LILAS' regnskaper for tidsrommet 1997–2006 viser akkumulerte tap på ca. NOK 10 500 000.

4.2 *Ingen påvirkning av samhandelen mellom EØS-statene*

LILAS-avtalen er direkte knyttet til leien av Lista flystasjon og forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste ved å drive og forvalte selve flystasjonen. Den vedrører ikke driften av innenlandske flyruter eller internasjonal godstransport. I denne forstand ville eventuell støtte gitt under leieavtalen ikke påvirke samhandelen i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

4.3 *Eventuell støtte til LILAS ville være lovlig støtte*

Dersom Overvåkningsorganet skulle komme til at det er gitt støtte til LILAS, ville støtten uansett være forenlig med EØS-avtalen på grunnlag av retningslinjene for statsstøtte til finansiering av lufthavner og støtte til oppstart av flyruter fra regionale lufthavner.

4.4 *Ikke grunnlag for vedtak om tilbakebetaling*

Avslutningsvis ble leieavtalen inngått 27. juni 1996. Den eneste anmodningen om opplysninger som ble sendt i tiårsperioden fra denne datoen gjaldt mulig støtte som følge av salget, men ikke leieavtalen. Tiårsperioden ble dermed ikke avbrutt gjennom noe tiltak fra Overvåkningsorganets side. Protokoll 3 artikkel 15 fastsetter at: ”*EFTAs overvåkningsorgans myndighet til å kreve støtte tilbakebetalt skal ha en foreldelsesfrist på ti år*”.

II. VURDERING

1. **Utleie av del av Lista flystasjon**

Leieavtalen med LAD ble undertegnet 27. juni 1996 og trådte i kraft 1. juli 1996.

Protokoll 3 artikkel 15 fastsetter at:

- ”1. *EFTAs overvåkningsorgans myndighet til å kreve støtte tilbakebetalt skal ha en foreldelsesfrist på ti år.*
2. *Foreldelsesfristen løper fra den dagen den ulovlige støtten tildeles mottakeren, som individuell støtte eller som støtte etter en støtteordning. Ethvert tiltak truffet av EFTAs overvåkningsorgan eller av en EFTA-stat etter anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan med hensyn til den ulovlige støtten, avbryter foreldelsesfristen. Etter hvert avbrudd skal foreldelsesfristen begynne på nytt. Foreldelsesfristen skal være opphevet mens et vedtak gjort av EFTAs overvåkningsorgan er gjenstand for forhandlinger ved EFTA-domstolen.*
3. *Enhver støtte der foreldelsesfristen er utløpt skal anses som eksisterende støtte.*”

Den første anmodningen om opplysninger som tok opp spørsmålet om mulig støtte i forbindelse med leieavtalen, ble sendt 28. mars 2007. Overvåkningsorganet anser at foreldelsesfristen på ti år var utløpt på dette tidspunktet, ettersom den bindende avtalen mellom partene var inngått 27. juni 1996. Eventuell tilbakebetaling ville derfor ikke være mulig. Videre hadde selve leieavtalen også utløpt, ettersom LILAS ikke gjorde bruk av sin opsjon på å fornye avtalen for ytterligere ti år. Leieavtalen opphørte derfor å eksistere 30. juni 2006, og denne avtalen skaper ingen videre virkninger.

Under slike omstendigheter ville et vedtak i Overvåkningsorganet om hvorvidt det aktuelle tiltaket skal vurderes som støtte, og hvorvidt det er forenlig med EØS-avtalen, ikke ha noen praktisk virkning.⁽¹³⁾

⁽¹³⁾ Jf. til sammenlikning kommisjonsvedtak av 25. september 2007 om spanske støttetiltak til fordel for IZAR, sak C-47/2003, ennå ikke kunngjort, og kommisjonsvedtak av 9. november 2005 om tiltak gjennomført av Frankrike til fordel for *Mines de potasse d'Alsace*, sak C 53/2000, EUT L 86 av 24.3.2006, s. 20.

2 Salget av Lista flystasjon

2.1 Om det foreligger statsstøtte

EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 lyder:

”Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene.”

Retningslinjene for statsstøtte om elementer av statsstøtte i forbindelse med offentlige myndigheters salg av grunn og bygninger gir nærmere opplysninger om hvordan Overvåkningsorganet fortolker og anvender EØS-avtalens bestemmelser om statsstøtte ved vurdering av det offentliges salg av grunn og bygninger. Avsnitt 2.1 beskriver salg gjennom en budrunde det ikke er knyttet vilkår til, mens avsnitt 2.2 beskriver salg uten slik budrunde (ved hjelp av uavhengig takst). Disse to framgangsmåtene gjør det mulig for EFTA-statene å håndtere salg av grunn og bygninger på en måte som utelukker statsstøtte.

2.2 Bruk av statsmidler

Tilskuddet må gis av staten eller ved bruk av statsmidler. Ettersom Forsvarsbygg er et statlig organ, utgjør dets ressurser statsmidler.

Salg av offentlig eid grunn og bygninger til en pris som ligger under markedsverdi impliserer at statsmidler er omfattet. Retningslinjene for elementer av statsstøtte i forbindelse med salg av grunn og bygninger beskriver imidlertid to tilfeller der, dersom de aktuelle vilkårene er møtt, prisen som betales for eiendommen vil bli ansett å tilsvare en rimelig markedsverdi, og dermed utelukke at statsmidler er brukt.

Som angitt ovenfor bør det skilles mellom to situasjoner: tilfeller der salget har skjedd ved budrunde det ikke er knyttet vilkår til (se i) nedenfor) og tilfeller der salget skjer ved bruk av verdsetting ved en uavhengig takstmann (se ii) nedenfor).

i) Salg gjennom budrunde det ikke er knyttet vilkår til

Norske myndigheter anerkjenner at *”prosessen begynte som en budrunde det ikke var knyttet vilkår til, for deler av flystasjonen. Annonser som anga mulige bruksområder for flystasjonen ble rykket inn i forskjellige aviser som Farsunds Avis, Fædrelandsvennen og Stavanger Aftenblad i 2000.”*

Verken disse annonsene eller den såkalte ”Lista-konferansen” førte til noe salg. Denne prosessen omfattet ikke salg av flystasjonen i sin helhet. Dette bekreftes av Riksrevisjonens rapport, som konkluderte med at det ikke var foretatt verken en takst på hele eiendommen eller en offentlig kunngjøring av intensjon om salg, før forhandlingene med Lista Flypark AS ble innledet i mars 2002. Overvåkningsorganet anser derfor at det ikke fant sted noen budrunde det ikke var knyttet vilkår til for salget av flystasjonen i sin helhet, og at muligheten for å utelukke statsstøtte på dette grunnlaget, i henhold til avsnitt 2.1 i retningslinjene for statsstøtte om elementer av statsstøtte i forbindelse med salg av grunn og bygninger, derfor er utelukket.

ii) Salg uten budrunde (verdsetting ved takstmann)

Retningslinjene for elementer av statsstøtte i forbindelse med salg av grunn og bygninger fastsetter i avsnitt 2.2 om salg uten budrunde det ikke er knyttet vilkår til, at dersom *”offentlige myndigheter har til hensikt ikke å følge framgangsmåten beskrevet i avsnitt 2.1, bør det, for salgsforhandlingene finner sted, foretas en uavhengig verdsetting utført av én eller flere uavhengige takstmenn for å fastsette markedsverdien på grunnlag av allment aksepterte markedsindikatorer og verdsettingsstandarder. Den markedspris som dermed fastsettes, er den minste kjøpspris som kan godkjennes uten at det antas å foreligge statsstøtte.”* (vår utheving)

Norske myndigheter har angitt at Forsvarsbygg bestilte to takster, fra takstfirmaene OPAK og Verditakst AS. Takseringene ble foretatt i henholdsvis mai og juni 2002. Selv om det framgår at forhandlingene begynte allerede i mars 2002, er det ikke noe som tyder på at det ble gjort noen avtale om prisen før konklusjonene fra begge rapportene var kjent. Begge rapportene anslo en markedsverdi for eiendommen, med fratrukk for forpliktelser som følge av branssikringsstandarder, tekniske forbedringer, forbedringer av infrastruktur samt leieavtalen.

Prisen som kjøperen betalte ble fastsatt med referanse til takstrapporten fra Verditakst, dvs. NOK 11 000 000.

Imidlertid hadde OPAK konkludert med at verdien av eiendommen på datoen for salget var NOK 32 000 000, og salgsprisen angitt i leieavtalen var NOK 25 000 000 for hele flystasjonen.

Med tanke på det store avviket i takstene innledet Overvåkningsorganet formell granskning og oppnevnte en uavhengig ekspert, Geir Saastad, med oppdrag å:

- sammenlikne alle takstrapportene Overvåkningsorganet hadde fått tilsendt
- fastsette i) flystasjonens markedsverdi og ii) hvilken verdi som skulle settes på heftelsene i forbindelse med grunnen og bygningene.

Eksperten vurderte også om staten opptrådte som en privat markedsinvestor ved salget av denne eiendommen, eller om en privat markedsinvestor ville opptrådt på annen måte. I den forbindelse tok eksperten hensyn til eiendommens særskilte natur og de vanskelighetene norske myndigheter hevder de har stått overfor som følge av den eksisterende leieavtalen med LILAS, og sistnevntes mulighet til å kjøpe eiendommen ved utløpet av en tiårsperiode.

Eksperten har vurdert metodene som er benyttet i de to eksisterende takstrapportene og konkludert med at OPAK-rapporten, selv om den benytter lave leiepriser som antakelig gjenspeiler det som faktisk var gjeldende, ikke tar hensyn til det faktum at del av eiendommen var utleid til LILAS for en fast pris (NOK 10 000 årlig), som er betydelig lavere enn det som var antatt å være markedsleie. Beløpet som var satt av til å dekke vedlikehold og manglende utleie syntes også å være *"altfor lavt"*. I denne sammenheng anførte eksperten at å regne med kostnader på 20 % årlig som følge av manglende utleie ikke ville være for mye med tanke på eiendommens art. Videre anga eksperten at betydelige drifts- og vedlikeholdskostnader burde legges til. Til sammen vil disse utgiftene redusere kontantstrømmens verdi fra NOK 26 millioner (som anslått av OPAK) til NOK 10 millioner. Avslutningsvis burde verdien av grunnen også vært redusert som følge av vanskene med å selge tomter på området. I forbindelse med sine kommentarer til OPAK-rapporten merket eksperten seg også at salgsprisen på NOK 25 000 000 som var oppført i leieavtalen, var fullstendig hypotetisk.

Verditakst-rapporten tok heller ikke hensyn til at deler av eiendommen var leid ut til LILAS til en pris som utgjorde en betydelig redusert inntekt i forhold til forventningen om at eiendommen skulle leies ut til markedspris. Markedsprisene som var benyttet, samsvarte imidlertid med hva eksperten selv hadde anslått (se rapportens avsnitt 4). Videre merket eksperten seg at Verditakst hadde benyttet tall for drifts- og vedlikeholdskostnader som tilsvarte standardverdiene i bransjen. Til sist bemerker han at verdifastsettelsen for selve grunnen er mer konservativ enn OPAKs vurdering, og uttrykker som sin oppfatning at dette virker mer korrekt enn en høyere verdifastsettelse.

Ved sammenligning av de to rapportene kom eksperten til at: *"Hovedforskjellen mellom takstene ligger i hvordan de har beregnet drifts- og vedlikeholdskostnader. Taksten fra Verditakst gjenspeiler standardverdiene som eiendomsbransjen bruker, mens OPAKs takst ikke gjør det."*

Ekspertens konklusjon er: *"salgsprisen som ble brukt ved transaksjonen i 2002 synes å være i tråd med den beregnede markedsverdien. Lista flystasjon ble solgt på et tidspunkt der det var begrenset interesse for denne typen eiendom. Eiendomsmarkedet og finansmarkedene var inne i en nedgangstid, samtidig som eiendommen bare kan karakteriseres som komplisert og avsidesliggende. Kriteriene som Verditakst hadde brukt i sin verdifastsettelse, var riktigere enn de OPAK hadde brukt. Hovedinnvendingen mot OPAKs vurdering er at den ikke tok*

hensyn til normale driftskostnader ved beregning av eiendommens verdi. Kompensasjonen for forpliktelsene som ble overført fra Forsvarsbygg til Lista Flypark AS i forbindelse med salget synes ikke urimelig høy med tanke på antall bygninger på stedet og størrelsen på området som var involvert.” (vår utheving)

Eksperten la vekt på at det vil være betydelig usikkerhet ved enhver takst av et område som Lista flystasjon. Dette skyldes følgende faktorer:

- Stedet ligger avsides til sammenlignet med utbygde områder med et målbart eiendomsmarked. Dette påvirker både tomtepriser og leiepriser.
- Området omfatter en flybase der det tidligere har foregått militære aktiviteter. Det finnes få eller ingen sammenligbare eiendommer til referanse.
- Området og bygningene trenger betydelig reparasjon og vedlikehold.

På bakgrunn av rapporten fra den uavhengige eksperten anser Overvåkningsorganet at flystasjonen ble solgt til markedsverdi.

For det første tilsvarende den faktiske salgsprisen den beregnede markedsverdien i Verditakst-rapporten. Det faktum at OPAK hadde anslått markedsverdien betydelig høyere, gir ikke i seg selv grunnlag for å konkludere med at det forelå statsstøtte.⁽¹⁴⁾

Eksperten som Overvåkningsorganet hadde oppnevnt påpeker da også, som nevnt ovenfor, flere faktorer som indikerer at OPAKs takst var for høy, og at de kriterier Verditakst hadde lagt til grunn, var mer korrekte enn OPAKs kriterier. Overvåkningsorganet støtter synet om at eiendomsmarkedet på Lista er utypisk og vanskelig å vurdere, og som angitt av Geir Saastad, at det vil være knyttet betydelig usikkerhet til enhver takst av et område som Lista flystasjon. Det store avviket i de to takstene fra 2002 understreker nettopp usikkerheten knyttet til markedet. Videre må det fastslås at ikke bare var Forsvarsbygg ute av stand til å selge tomter, men Lista Flypark AS har også, siden de kjøpte eiendommen i 2002, hatt begrenset hell med å selge tomter til bedrifter i oppstartfasen. Flystasjonens lave markedsverdi bekreftes også av den lange og vanskelige salgsprosessen, som varte fra 1997 til 2002.

Det siste elementet i prisen som betales er verdien som settes på visse kostnader, som ble trukket fra eiendommens verdi for å komme fram til sluttprisen. Avsnitt 2.2 i retningslinjene for statsstøtte om elementer av statsstøtte i forbindelse med offentlige myndigheters salg av grunn og bygninger fastsetter uttrykkelig at salget kan ”være forbundet med særlige forpliktelser knyttet til grunnen og bygningene, og ikke til kjøperen eller vedkommendes næringsvirksomhet.” Den økonomiske ulempe som følge av slike forpliktelser kan trekkes fra salgsprisen.

I forbindelse med disse forpliktelsene merker eksperten seg at beløpene ikke er urimelig høye, med tanke på hva de gjelder, og at det ikke er uvanlig at verdien av slike forpliktelser kan overstige verdien av eiendommen i seg selv. Selv om framgangsmåten for overføring av midler betegnes som ”høyst uvanlig”, anser ikke Overvåkningsorganet dette å være av betydning for vurderingen av selve forpliktelsene.

Sett i lys av de ovenstående vurderinger, og kombinert med det faktum at en eiendom beheftet med forkjøpsrett eller kjøpsopsjoner vil være vanskelig å selge, er Overvåkningsorganet av den oppfatning at det ikke er fastslått at statsmidler ble brukt og at det forelå statsstøtte ved salget av flystasjonen.

3 Konklusjon

På grunnlag av de ovenstående vurderingene konkluderer Overvåkningsorganet med at salget av Lista flystasjon ikke utgjør statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

⁽¹⁴⁾ Jf. til sammenlikning forente saker T-127/99, T-129/99 og T-148/99 *Diputación Foral de Álava* [2002], saml II-1275, nr. 85.

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Granskningen innledet i henhold til protokoll 3 del II artikkel 4 nr. 4, sammenholdt med artikkel 13, vedrørende salg av Lista flystasjon, avsluttes herved.

Artikkel 2

EFTAs overvåkningsorgan anser at salget av Lista flystasjon ikke utgjorde statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61.

Artikkel 3

Dette vedtak er rettet til Kongeriket Norge.

Artikkel 4

Bare den engelske utgaven av vedtaket har gyldighet.

Utferdiget i Brussel, 27. mars 2009

For EFTAs overvåkningsorgan

Per Sanderud

President

Kurt Jaeger

Medlem av kollegiet

EF-ORGANER

KOMMISJONEN

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning

2011/EØS/11/02

(Sak COMP/M.6076 – Orangina Schweppes/Européenne d'Embouteillage)

Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

1. Kommisjonen mottok 17. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det franske foretaket Orangina Schweppes, som kontrolleres av Suntory Group (Japan), ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det franske foretaket Européenne d'Embouteillage.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Suntory Group: produksjon og markedsføring av næringsmidler, lavkalori-drikkevarer samt ikke-alkoholholdige og alkoholholdige drikkevarer, dessuten cateringtjenester og andre aktiviteter knyttet til helse, natur og velvære i Japan, Asia, Amerika og Oseania. Suntory-konsernet har begrensede aktiviteter i Europa på markedet for alkoholholdige drikkevarer.
 - Orangina Group: produksjon og markedsføring av ikke-alkoholholdige drikkevarer (unntatt coladrikker) i diverse land, særlig i Europa.
 - Européenne d'Embouteillage: produksjon av ikke-alkoholholdige drikkevarer i Frankrike.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter fusjonsforordningen⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 64 av 1.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6076 – Orangina Schweppes/Européenne d'Embouteillage, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32 ("Melding om behandling etter forenklet framgangsmåte").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.6082 – China National Bluestar/Elkem)

2011/EØS/11/03

1. Kommisjonen mottok 24. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der foretaket China National Bluestar Group Co. Ltd. ("Bluestar"), som kontrolleres av China National Chemical Corporation ("ChemChina", Kina), ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det norske foretaket Elkem AS ("Elkem").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Bluestar: produksjon av nye kjemiske materialer, inkludert silisiumforbindelser, petrokjemikalier, industrielle renseprodukter og vannrenseprodukter samt kjemisk forskning. ChemChina produserer også nye og grunnleggende kjemiske materialer, produkter til oljeprosessering og raffinering, landbrukskjemikalier, gummiprodukter og kjemisk utstyr.
 - Elkem: produksjon og salg av silisiummetall, ferrosilisium, karbonprodukter, mikrosilisium og andre tilknyttede tjenester.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 71 av 5.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6082 – China National Bluestar/Elkem, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.6083 – Fiat/GM/VM Motori JV)

2011/EØS/11/04

1. Kommisjonen mottok 22. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Fiat Powertrain Technologies S.p.A. ("FPT", Italia), et heleid datterselskap av Fiat S.p.A ("Fiat", Italia), og General Motors Automotive Holdings, S.L. ("GMAH", Spania), et heleid datterselskap av General Motors Company ("GM", USA), ved kjøp av aksjer i fellesskap overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over det italienske foretaket VM Motori S.p.A. ("VM Motori").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Fiat-konsernet er aktive innen produksjon og levering av personbiler, nyttekjøretøyer og landbruks- og anleggsmaskiner. Fiat er dessuten aktive på markedet for bildeler og, gjennom FPT, i utvikling, produksjon og distribusjon av motorer til bil-, industri-, skipsfarts- og kraftforsyningsbruk, samt produksjon og salg av girkasser.
 - GM: global bilprodusent som er aktive innenfor utvikling, produksjon og markedsføring av biler, og som tilbyr tilknyttede tjenester.
 - VM Motori: aktive innenfor utvikling, produksjon og salg av dieselmotorer til bruk i bilindustrien og annen industri, i landbruk og skipsfart samt til stasjonær bruk.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 64 av 1.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6083 – Fiat/GM/VM Motori JV, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.6104 – Safran/SNPE Matériaux Energétiques/Regulus)

2011/EØS/11/05

1. Kommisjonen mottok 23. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det franske foretaket Safran ("Safran", tilhører det franske konsernet SAFRAN Société Anonyme), ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det franske foretaket SNPE Matériaux Energétiques ("SME") samt felles kontroll over det franske foretaket Regulus ("Regulus"). Regulus og SME omtales i det følgende samlet som "målforetaket".
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Safran: framdriftssystemer til fly- og romfartsindustrien, flyutstyr, forsvar og sikkerhet
 - Målforetaket: framdriftssystemer til taktiske og strategiske missiler samt romraketter, pyroteknisk utstyr, komposittmaterialer
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 68 av 3.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6104 – Safran/SNPE Matériaux Energétiques/Regulus, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.6119 – Arla/Hansa)

2011/EØS/11/06

1. Kommisjonen mottok 25. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det danske foretaket Arla Foods amba ("Arla") ved kjøp av aksjer og eiendeler overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det tyske foretaket Hansa-Milch Mecklenburg-Holstein eg ("Hansa").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Arla: landbrukssamvirke eid av svenske og danske melkebønder, aktivt i produksjon og salg av en rekke meieriprodukter på verdensbasis
 - Hansa: et samvirke eid av tyske melkebønder, aktivt i produksjon og salg av meieriprodukter, særlig ferske meieriprodukter, melk med lang levetid, smør og tørrmelk
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 68 av 3.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6119 – Arla/Hansa, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2011/EØS/11/07****(Sak COMP/M.6120 – APMT/PSA/COSCO/DPPC/DPCT)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 18. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der APM Terminals China Company Limited ("APMT", tilhører A.P. Møller-Maersk A/S-konsernet ("APMM"), Danmark), PSA China Pte Ltd ("PSA China", tilhører PSA International Pte Ltd ("PSA"), Singapore), COSCO Ports (Dalian) Limited ("COSCO Dalian", tilhører konsernet China Ocean Shipping (Group) Company ("COSCO")) og Dalian Port Company (PDA) Limited ("DPPC", Kina), ved kjøp av aksjer i fellesskap overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det kinesiske foretaket Dalian Port Container Terminal Co. Ltd. ("DPCT").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - APMM: utvikling og drift av containerterminaler og tilknyttede aktiviteter verden over, containertrafikk med skip, landbasert transport og logistikk, sleping i havner, tankfartøyer, leting etter og utvinning av olje og gass, detaljhandel og lufttransport
 - PSA: global havneoperatør
 - COSCO: godstransport med skip, logistikk, bygging og reparasjon av skip, skipsforvaltnings-tjenester, maritim teknikk, drift av terminaler og tilknyttede finans- og IT-tjenester
 - DPPC: holdingselskap for Dalian Port-konsernet, som er aktive som operatør av terminaler for containere, biler og olje/flytende kjemikalier, samt tilknyttede logistikk- og havnetjenester
 - DPCT: drift av en containerterminal for skip i havnen Dalian i Kina
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter fusjonsforordningen⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 60 av 25.2.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6120 – APMT/PSA/COSCO/DPPC/DPCT, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32 ("Melding om behandling etter forenklet framgangsmåte").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.6127 – Atos Origin/Siemens IT Solutions & Services)

2011/EØS/11/08

1. Kommisjonen mottok 24. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det franske foretaket Atos Origin S.A. ("AO") ved kjøp av aksjer alene overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over det tyske foretaket Siemens IT Solutions and Services GmbH ("SIS Holding").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - AO: forskjellige IT-tjenester som konsulentvirksomhet, systemintegrering og totalløsninger (utvikling, bygging og drift)
 - SIS Holding: omfattende IT-tjenester (infrastruktur, drift av brukerprogrammer, drift av forretningssystemer og vedlikeholdstjenester), industrispesifikke IT-løsninger, IT-konsulenttjenester og systemintegrering
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 68 av 3.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6127 – Atos Origin/Siemens IT Solutions & Services, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.6128 – Blackstone/Mivisa)

2011/EØS/11/09

1. Kommisjonen mottok 18. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der investeringsfond som forvaltes av eller mottar råd fra datterselskaper av The Blackstone Group L.P. (samlet omtalt som "Blackstone", USA) ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det spanske foretaket Sofamen XXI, S.A.U. (sammen med sine datterselskaper omtalt som "Mivisa").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Blackstone: global alternativ fondsforvaltning og finansiell rådgivning
 - Mivisa: produksjon av blikkbokser til næringsmidler
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 60 av 25.2.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6128 – Blackstone/Mivisa, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2011/EØS/11/10****(Sak COMP/M.6133 – FSI/STMicroelectronics)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 28. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der Fonds Stratégique d'Investissement S.A. ("FSI", Frankrike), som kontrolleres alene av Caisse des Dépôts et Consignations ("CDC", Frankrike), delvis overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over det sveitsiske foretaket STMicroelectronics N.V. ("STM"), som nå kontrolleres i fellesskap av det italienske finansdepartementet og det franske foretaket Areva S.A. ("Areva"). Overtakelsen skjer ved kjøp av alle aksjene som Areva indirekte eier i foretaket.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - FSI: investeringsfond
 - STM: framstilling av halvlederprodukter
 - Det italienske finansdepartementet: forvaltning av statsfinansene
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter fusjonsforordningen⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 70 av 4.3.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6133 – FSI/STMicroelectronics, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32 ("Melding om behandling etter forenklet framgangsmåte").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2011/EØS/11/11****(Sak COMP/M.6142 – AVIC/Pacific Century Motors)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 18. februar 2011 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det kinesiske foretaket AVIC Automobile Industry Co., Ltd. ("AVIC Auto"), et heleid datterselskap av Aviation Industry Corporation of China ("AVIC"), ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det kinesiske foretaket Pacific Century Motors Co., Ltd. ("PCM").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - AVIC Auto: utvikling, produksjon og salg av bildeler
 - PCM: utvikling, produksjon og salg av styringsprodukter og akseldeler til biler
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter fusjonsforordningen⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 62 av 26.2.2011. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse COMP/M.6142 – AVIC/Pacific Century Motors, per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussels

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("Fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32 ("Melding om behandling etter forenklet framgangsmåte").

Kommisjonsmelding om gjeldende rentesatser for tilbakebetaling av statsstøtte og referanse-/kalkulasjonsrenter for 27 medlemsland gjeldende fra 1. mars 2011

2011/EØS/11/12

(Kunngjort i henhold til artikkel 10 i kommisjonsforordning (EF) nr. 794/2004 av 21. april 2004 (EUT L 140 av 30.4.2004, s. 1))

Grunnsatsene beregnes i samsvar med kommisjonsmeldingen om endring av framgangsmåten for fastsettelse av referanse- og kalkulasjonsrenter (EUT C 14 av 19.1.2008, s. 6). Avhengig av bruken av referanserenten må de aktuelle marginer fortsatt legges til som omtalt i meldingen. For kalkulasjonsrenten betyr dette at en margin på 100 basispoeng må legges til grunnsatsen. Kommisjonsforordning (EF) nr. 271/2008 av 30. januar 2008 om endring av gjennomføringsforskriften (EF) nr. 794/2004 fastsetter at så sant ikke annet er fastsatt i egen beslutning, skal renten for tilbakebetaling også beregnes ved å legge 100 basispoeng til grunnsatsen.

Fra	Til	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL
1.1.2011	28.2.2011	1,49	1,49	3,97	1,49	1,79	1,49	1,76	1,49	1,49
1.3.2011	–	1,49	1,49	3,97	1,49	1,79	1,49	1,76	1,49	1,49

Fra	Til	ES	FI	FR	HU	IE	IT	LT	LU	LV
1.1.2011	28.2.2011	1,49	1,49	1,49	5,61	1,49	1,49	2,56	1,49	2,64
1.3.2011	–	1,49	1,49	1,49	5,61	1,49	1,49	2,56	1,49	2,20

Fra	Til	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
1.1.2011	28.2.2011	1,49	1,49	4,26	1,49	7,18	1,76	1,49	1,49	1,48
1.3.2011	–	1,49	1,49	4,26	1,49	7,18	2,23	1,49	1,49	1,48

Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 16 nr. 4 første ledd i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av ruteflyging i Fellesskapet

2011/EØS/11/13

Innføring av forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging mellom Lampedusa og Pantelleria og henholdsvis Trapani, Palermo og Catania

Medlemsstat	Italia
Aktuelle ruter	Pantelleria–Trapani og omvendt Pantelleria–Palermo og omvendt Lampedusa–Palermo og omvendt Lampedusa–Catania og omvendt
Ikrafttredelsesdato for forpliktelse til å yte offentlig tjeneste	27.3.2011
Adresse der eventuell relevant informasjon og/eller dokumentasjon i forbindelse med forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste kan fås gratis	ENAC Ente nazionale per l'aviazione civile Direzione centrale regolazione economica Direzione trasporto aereo Viale del Castro Pretorio 118 00185 Roma RM Italia http://www.enac.gov.it E-post: osp@enac.gov.it

**Kommisjonsmelding i forbindelse med gjennomføring av artikkel 17 nr. 5 i 2011/EØS/11/14
europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 om felles regler for drift av
ruteflyging i Fellesskapet**

**Anbudsinnsbydelse i forbindelse med plikt til å yte offentlig tjeneste med hensyn til
ruteflyging**

Medlemsstat	Italia
Aktuelle ruter	Pantelleria–Trapani og omvendt Pantelleria–Palermo og omvendt Lampedusa–Palermo og omvendt Lampedusa–Catania og omvendt
Kontraktens gyldighetsperiode	1 år fra 27.3.2011
Frist for innsending av anbud	2 måneder fra kunngjøringen av denne meldingen (publisert 19.2.2011)
Adresse der den fullstendige anbudsinnsbydelsen og eventuell relevant informasjon og/eller dokumentasjon i forbindelse med anbudet og forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste kan fås gratis	ENAC Ente nazionale per l'aviazione civile Direzione centrale regolazione economica Direzione trasporto aereo Viale del Castro Pretorio 118 00185 Roma RM Italia http://www.enac.gov.it E-post: osp@enac.gov.it

**Oversikt over fellesskapsvedtak om markedsføringsstillatelser for legemidler fra 2011/EØS/11/15
1. november 2010 til 31. desember 2010**

En oversikt over fellesskapsvedtak om markedsføringsstillatelser for legemidler for november og desember 2010 er nå offentliggjort i [Den europeiske unions tidende C 61 av 25.2.2011](#).